NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1622

MỖI SỐ 0$05

NGÀY THỨ BẢY 12 AOUT 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI							
	Bản-báo kèm báo Nhà-nông Bắc-kỳ và Phụ-nữ tân-văn	Người làm dân nhà	Bản-báo và Trung-kỳ và Nam-kỳ	Bản-báo và Phụ-Nữ và Thiếu-Niên Tiền-Phong	Bản-báo và Đại-Pháp và Thiếu-Niên Tiền-Phong	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$00	6$30	6$30	6$50	9$00
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.25	3.20	3.90	4.50
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique :
TRUNGBACTANVAN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0=065 de large.

Une seule insertion. . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans le 1er page. . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái vấn-đề nhân-công ở nước ta

ẢU-TRÍ-VIỄN CÓ ẢNH-HƯỞNG ĐẾN NHÂN-CÔNG TA THẾ NÀO ?

Xưa nay các nhà ngôn-luận bàn đến cái vấn-đề nhân-công, thường đồng thanh mà bảo rằng xứ Bắc-kỳ ta là một kho nhân-công vô tận. Một người nói, mười người cũng nói, thành ra một câu khẩu-đầu-ngữ, ai ai cũng đồng thanh như thế cả. Vậy điều ấy thực hư thế nào ? Xin đáp : có lẽ thực, mà cũng có lẽ hư. Thực hay hư là do ở cái phương-diện mình xét vậy.

Này như ở nhà quê ta, về cứ ngày ba tháng tám, người già người trẻ thường thấy tranh nhau đi làm công không, chỉ cần lấy bát gạo ăn, mà cũng có khi không có người dùng đến, thế thì nhân-công chẳng là thừa lắm dư ? Lại như ở chốn tỉnh-thành, bọn cu-li xe tranh nhau mới thuê được cái xe, chạy đỗ mồ hôi nước mắt, mới kiếm được nổi mấy đồng xu, cũng đã lấy làm may mắn lắm, thế thì nhân-công há phải là hiếm sao ? Cho chí khắp chợ thì quê, lắm khi những kẻ khỏe mạnh chẳng ra khỏe mạnh, ốm đau chẳng ra ốm đau, việc chẳng có mà làm, gạo chẳng có mà ăn, phải đem thân đi gio tay khất cái, thế thì nhân-công cũng tại chẳng thừa lắm ru ?

Nhưng trái lại, nếu ta hỏi mấy nhà đồn-điền kia, vì cớ sao mà những miền đồi núi mênh-mông bát-ngát, cứ bỏ hoang hoài, còn lợi đến đời nào mới khai khẩn ra cho được tận lợi, thì mười nhà đền chín nhà nói rằng: vì chưng nhân-công hiếm quá, không sao đủ dùng. Lại thử nói mấy nhà thầu khoán kia, làm sao khúc đường ấy giá bấy nhiêu mà không làm được, thì trong mười nhà, cũng đến bảy tám nhà đáp rằng : ấy bởi nhân-công đắt quá, không thầu cao thì chịu không sao làm được. Dĩ chí hỏi mấy ông chủ mỏ ở các miền biên thùy, sao không dùng toàn nhân-công ta, mà lại cứ đi dùng thêm nhân-công Khách, tiền công đã phải trả cao, mà tiền lại lậu chi ra ngoài mất, thì tất các ông ấy lại đáp lại rằng : bản tâm cũng muốn dùng toàn người bản xứ, không những đồng tiền trong xứ không lậu-chi ra ngoài mà người bản xứ lại cũng để bảo hơn người Khách. Chỉ hiềm vì người mình sức-vóc yếu hèn, ít người đương được những công việc nặng nhọc, mà làm việc lại cũng không được lợi bằng người Khách, cho nên bất đắc dĩ phải dùng người Khách thêm vào.

Hãy xem như mấy việc thí-dụ nói trên này thì bảo rằng nhân công xứ mình nhiều cũng có lẽ phải, mà bảo rằng ít cũng có lẽ không sai. Nghĩa là nhân-công nước mình lấy cái số người mà kể thì là nhiều, lấy cái việc làm mà xét thì là ít vậy. Đã nói nhân-công thì tất phải có làm được việc, mới đáng gọi là nhân-công, chứ nếu cứ đếm đầu người là nhiều, mà xét việc làm được ít, thì nhân-công ấy còn kể làm chi. Thực thế, nước ta ngày nay, nếu cứ lấy số người không có việc mà tính thì ai cũng phải bảo là một cái kho vô-tận nhân-công. Nhưng nếu cứ xét cái số người có thể dùng được việc đáng đồng tiền thì có lẽ lại là hiếm lắm.

Người không việc làm thì nhiều, mà người làm được việc thì ít, có phải người mình là một giống lười biếng, làm không muốn chỉ muốn ăn hay không ? Có người bảo : Người An-nam cái tính rất lười biếng, miễn là nhặt nhạnh củ khoai, củ chuối mà ăn cho khỏi chết đói thì thôi, chứ có ai bảo làm những việc nặng nhọc một tí, để kiếm lấy cái ăn cái mặc sung túc hơn thì lại có ý sợ khó không muốn nhọc đến thân. Có lời lắm chỉ làm độ giảm ba buổi rồi hễ trong túi có thừa được một vài đồng, lại về quê nằm co ăn cơm ăn cháo cho kỳ thật hết, bấy giờ mới lại chịu đâm đầu đi làm.

Nói câu đáng tội, người mình cũng có tính lười biếng thật, nhưng ta cũng nên xét xem cái duyên-do sự lười biếng ấy ở đâu mà ra. Có người bảo ấy tại khí hậu xứ mình nóng-bức, nên người ta xem nghị lực, không làm việc được bền. Điều ấy có lẽ cũng có. Lại có người bảo : ấy bởi cái tính tập quán di truyền không phải một ngày có thể chữa được. Điều ấy có lẽ cũng không sai. Nhưng ngoài những lẽ ấy, tưởng cũng còn một lẽ khác nữa, là bọn dân nghèo nước mình phần nhiều thân thể luy-nhược, hình thù ốm-o, chẳng tật nọ cũng bệnh kia, không mấy người là được thật mạnh khỏe cứng cáp; cái sức vóc bởi đó mà hóa yếu hèn, cái nghị-lực bởi đó mà cũng non nớt, nên chỉ muốn làm việc đặng đột, cũng không làm được, mà có gia công gắng sức cũng không được bao lâu. Chẳng ngay như bọn ta, những lúc trong mình một nhọc, thì đến làm những việc nhẹ nhàng chán nản thay, huống chi những việc nặng nhọc, thì còn lấy đâu có nghị-lực mà làm ; huống hồ những người trong mình chẳng đau phổi cũng đau gan, thì còn mong sao họ có nghị lực mà làm-ăn được.

Cái nhược-điểm ấy của nhân-công nước mình thật đã là một sự hiển-nhiên, tưởng bất tất phải biện-thuyết thêm ra nữa. Ta cứ xem như lúc mộ lính sang Âu-châu năm trước, thì biết bọn nhân-công nước mình yếu hèn thật. Trong một trăm người của các làng chọn ra ứng cử, đã phải loại về tật nọ bệnh kia cũng nhiều, ấy thế mà đến lúc so với lính mộ các nước khác, sức vóc cũng hãy còn kém người xa. Tôi lại còn nhớ năm xưa có một nhà bác-sĩ qui-quốc nói rằng : Trong một trăm người An-nam, đến 99 người hoặc mắc bệnh lao rồi, hoặc có thể mắc bệnh ấy được, thì tôi nghĩ mà lại rùng mình thay cho cái tương lai nòi giống mình lắm vậy.

Cái nguyên-nhân yếu-hèn ấy bởi tự đâu ? — Ấy chỉ bởi nhà quê mình nhiều người nghèo khổ quá, làm ăn lam lũ mà vật mũi vẫn chẳng đủ dứt miệng. Cha truyền con nối với cái nghèo-nàn, cho nên lâu ngày thân thể thành ra còm cõi, yếu đuối, trí não thành ra hèn mòn cùn cụt dần, không còn đủ tư cách con người, thật chỉ có đầu người mà ra người thiếu cả phần hồn lẫn phần xác, đông đến việc nặng thì ôm đau, thấy việc hơi khó thì nản chí. Nhân công như thế, thì còn mong đương nổi việc gì ! Bỏ mẹ đã ốm-o yếu-đuối như thế, thì con trẻ sinh ra lấy đâu mà mạnh mẽ nhanh nhẹn được. Gia chi dĩ nhà nghèo khó, lại bận làm ăn cả ngày, cái ăn cái mặc cho con đã chẳng có, mà con cái lại bỏ vơ bỏ vất, thành thử cách nuôi nấng đã chẳng hợp lẽ vệ sinh mà thì giờ cũng chẳng có mà chăm nom con được. Ôi, nghĩ đến cảnh con trẻ bị đầy thân vào làm con nhà nghèo ở nhà quê ta, thật cũng đáng thương tâm não ruột. Cả ngày bố mẹ phải đi làm xa, cho nên hễ bảnh mắt ngày là phải với vàng vó nắm cơm nắm ngô nguội, trêu-trao nhà mớm cho con đầy dạ dầy, rồi phó mặc cho đứa lớn đem đi chơi mọi nơi, hay là nhờ bà cụ già lụ khụ nào đó giữ hộ. Khi sài khi đẹn, khi ốm khi đau, bỏ mẹ dù có thương con, cũng đành chịu mắc con với bệnh mắc mệnh với trời, chứ cũng chẳng có tiền đâu mà thuốc thang chữa chạy cho đến nơi đến chốn được. Thảm thay ! Nuôi con như thế, trách nào con trẻ chẳng bị yếu từ một năm kể biết bao nhiêu, mà những đứa sống được thì cũng chẳng ra hồn người vậy.

Người ta cũng như cây lúa, mà có tốt thì cây lúa mới mong được xanh tươi, đâm bông nảy hạt được, vì bằng lúc là cái mạ mà đã chẳng ra gì, thì còn mong gì đến sự kết quả của cây lúa về sau nữa. Lũ nhi đồng ngày nay tức là bọn trai trẻ ngày sau, thế mà lũ nhi-đồng nuôi nắng như thế, thì mong sao về sau thành được người sức-vóc mạnh khỏe bằng người. Nước ta sau này nếu kinh-tế một ngày một mở mang, nhân-công một ngày một khẩn thiết, những hạng người nhón đã trót bị đái tật rồi đã đánh, ví dầu ta có muốn cải tạo cũng không sao được nữa, mà ta cũng chẳng sức lực đâu mà làm nổi nào. Chứ như bọn nhi-đồng ấy, cái hại nó cũng chưa ăn sâu lắm, ta há lại chẳng nên tìm phương kế mà cứu vớt lấy dư ? Hiện bây giờ ngay trong việc tang, nông, ta cũng chưa đủ nhân công mạnh-mẽ mà dùng, nữa sau này đến lúc công-nghệ phát-đạt thêm lên, thì nhân-công lấy đâu cho đủ. Hay là lúc bây giờ lại dùng nhân-công ngoại quốc chăng ?

Vậy thì việc cứu-vớt bọn con trẻ nhà nghèo ở chốn thôn quê tức là một phương-sách độc nhất vô song, khiến cho ta có thể bồi đắp lấy cái kho nhân-công của ta sau này, những nhà có lòng đoái thương đến giống nòi nên lưu-tâm đến. Mới đây, hội Khai-trí tiến-đức có khởi xướng lên việc lập ra nhà Ấu-trí-viện ở các làng, cái mục-đích là để cứu vớt lấy bọn nhi-đồng cho sau này trở nên con người cứng cáp hữu dụng. Việc ấy hẳn còn nhiều điều lợi ích lắm nữa, nhưng ta hãy biết tất thế nào cũng có ảnh-hưởng đến nhân-công của ta sau này. Vậy ta rất mong rằng các nhà tư-bản, các nhà thực-nghiệp, nên ra công tán thành cho công-cuộc ấy được chóng thành tựu vậy. Mong thay !

L. Th.

Hoàng-thượng tại Đại-pháp

Sau khi Hoàng-thượng đã ngự tại Paris và đã ngự thăm các thành Verdun, Lyon, Marseille, thì ngày 11 Août mới rồi Ngài đã ngự xuống tàu *Angers* trở về Đông-pháp. Thánh-thể vẫn được khang an, nhưng vì thời tiết không được ôn hòa như thường và Ngài lại muốn hồi Kinh cho kịp ngày lễ Vạn-thọ, cho nên Ngài ngự giá hồi Kinh trước ngày dự định.

Hoàng-thượng rất lấy làm đẹp lòng về cách nhân dân cung nghênh ngài tại Pháp.

Ngày 9 Août

Hoàng-thượng tiếp các đại-biểu của các báo-quán Marseille. Ngài có nói rằng ngài rất cảm động về việc nhân-dân Đại-pháp nghênh-tiếp ngài một cách rất thân-ái.

Ngày 10 Août

Quan Giám-quốc Millerand đã điện chúc mừng Hoàng-thượng thượng-lộ bình-an. Ngài lại có nói : Sau này Đại-pháp sẽ cử thi-hành đối với nước An-nam một cái chánh-sách tín ái, khai phóng và tiến thủ.

Thị-sảnh Marseille có đặt lễ nghênh-tiếp Hoàng-thượng. Hoàng-thượng có gởi 5.000 quan để cho người khốn cùng. Ngài có ngự coi vì đấu-xảo Đông-pháp, thì ngài có khen ngợi các nhà tổ-chức vì đấu-xảo ấy.

Ngày 12 Août

Ngày thứ năm, Hoàng-thượng đã ngự coi cuộc đấu-xảo thuộc địa, nhất là lều phòng theo kiểu chùa Đế-thiên Đế-thích. Công chúng đều hoan hô. Ngài có ban bội-tinh cho các nhà kiến-trúc đã dựng nên lều ấy. Các thân hào Việt-Nam nghênh tiếp Hoàng-thượng tại đình Việt-Nam. Trước khi từ-biệt tỉnh thành Marseille, ngự xuống tàu đã bắt kinh, Ngài có điện lên quan Giám-quốc tỏ lời cảm tạ về cách khoản đãi ngài, và lòng luyến ái của Ngài đối với Đại-pháp.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 11 Août 1922

Nước Pháp và nước Anh

Quan Giám-quốc đã triệu tập các quan Thượng-thư đến hội-nghị. Các ngài đã gởi điện cho quan Poincaré, lỗ tỉnh đồng thanh ưng chuẩn cái thái-độ của ngài.

Hội-đồng các quan Thượng-thư nước Anh cũng hội-nghị chiều hôm thứ sáu, để xét cái hiện-tình chánh-trị.

Ngày hôm thứ sáu, Đồng-minh lại hội-nghị.

Sáng hôm thứ năm, quan thủ-tướng nước Bỉ đã hội-nghị với quan Lloyd George.

Đồng-đất

Ở Saint Paul de Fenouillet gần Perpignan. (Basse Pyrénées có động đất.

Bọn hành thích Thống-chế Wilson

Những kẻ hành-thích thống-chế Wilson đã bị xử tử sáng hôm thứ năm.

Tàu bị cạn

Tuần dương hạm *Raleigh* nước Anh tải lượng 9.700 tấn bị cạn ở bờ bể Labrador. Thấy thế không việc gì cả.

Việc ở Constantinople

Tuy rằng quan Thống-đốc chưởng binh các đạo binh Bỉ lập chưa phúc lại bức thư của Đồng-minh hạ lệnh phải lui quân ra đằng sau những trận của bọn Đồng-minh, và M. Viachoponlos đã ấn-định, nhưng nhờ có những phương-sách khác của Đồng-minh thì bảnh, thì dân sự ở Constantinople đã an tâm được nhiều.

Chánh-phủ Angora có nói : Xem như cơ-mưu của Hy-lạp muốn rồi thì hễ thành Thrace còn chưa giao về cho người Thổ-nhĩ-kỳ, thì sự bình an của Constantinople chưa lấy gì làm chắc chắn.

Việc nước Ý

Sau khi M. Facta tuyên bố cải chương-trình của ông thì tại nghị viện Ý có xảy ra việc hỗn-độn. Ông nghị-viên Rapossi và đảng Fasciste có nói rằng đảng Công-dân sẽ dùng khí-giới mà bảo thủ lấy quyền lợi, thì ông nghị-viên Guinta đứng lên đọa bắn. Một ông nghị-viên khác tên là Arpizte bèn đẩng lấy súng. Lại có ông nghị-viên tên là Guinta tải ông nghị-viện Lavaro một cái.

Cứ như lời báo *Tribune* nói thì đảng Fasciste nhất quyết đầu phiếu phản đối các tòa nội-các tuyển cử trong nghị viện ngày nay ra.

Hy-lạp đối với nước Anh

Ở Athènes người Hy-lạp có đặt một cuộc hội nghị tỏ tình thân ái với quan Lloyd George. Đến lúc cuộc hội-nghị giải tán, những người đến dự hội có đến giao cho bộ Hải-sự nước Anh một bức thư thân ái của hội-đồng soạn để gởi cho quan Lloyd George. Trong khi bọn ấy đến bộ Hải sự, đầu tiên có mang một lá cờ và cái ảnh vua Constantin.

Thị giá quốc-trái : 3/. 58.95. — 4/. 1918 82.5. — 5/. 1915-1916 75.75. — 5/. 1920 90 70. — 6/. 1920 90.65.

Nhân dịp lễ Assomption, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1623 đến ngày thứ tư 16 Août 1922 mới ăn-hành.

TIN TRUNG-HOA

Ngày 3, 4 và 5 Août 1922

Việc tổ chức tòa Nội-các

Lê-nguyên-Hồng thết tiệc bọn Ngô-sánh-Liêm và Vương-gia-Tường. Cả thảy hơn 10 người để bàn về việc tổ-chức tòa Nội các. Lê-nguyên-Hồng muốn giao quyền cho Nhan-huệ-Khánh. Ngô-sánh-Liêm thì muốn chọn người nào có ích cho việc thống-nhất, tỏ ý phản-đối Nhan-huệ-Khánh, vì thế nên tiệc yến ẩy không có hiệu-quả.

Cô tin-đồn Tào-Nhuệ và Vương-dục-Chi sung vào Nội-các, nhưng Tào-Nhuệ làm tài-chính đông-trưởng thì tất-nhiên Ngô-hội-Phu tại phản-đối.

Việc hành-động của Ngô-hội-Phu

Ngô-hội-Phu bắc-cử Trương-liên-Phẩn làm tỉnh-trưởng tỉnh Hồ-bắc.

Tào-Côn không tán-thành việc Cam-tức tỉnh-trưởng của Lê-nguyên-Hồng và Nhan-huệ-Khánh nghị-định, lại bảo-cử hai người khác.

Ngô-hội-Phu định đem quân vào Giang-tây. Có tin rằng ngay ngày hôm ấy Ngô tự Lạc-dương đi sang Hán-khẩu.

Nghe đồn Ngô-hội-Phu và Trương-tác-Lâm tiến binh sang hải-quang, lại định tạm hoãn ở Giang-tây. để thu đạo quân thứ ba trở về, có điện cho Tào-Côn để thương-nghị đồng ý.

Toàn quân bộ-thuộc của Ngô-hội-Phu vừa rồi nhân có việ loi-thôi, Ngô trả hết những lương thiếu rồi nhất-luật khiến tản cho về. Còn trung hạ cấp quân-quan thì vẫn lưu ở Lạc-dương để chước lượng lục-dụng. Khi trước có tin đảo Lạc-dương bình-biến, thực vì việc ấy.

Mái nóc trong dân-xã

Nghĩ đến những cuộc du-lịch thanh đạm mà có thú vị là những khi qua lại các nơi hương-thôn, trong lúc quan sát những sự dân-ẩu dân-tình, giao-tiếp những hạng giả-nhân giả-lão, tả thưởng được nghe một cái huy-hiệu rất có giá-trị, rất có thể-lực của một hạng người trong dân-dã, khiến cho ta vững dạ vui lòng rằng các nơi tiến hóa chậm chạp như các nơi hương-thôn này chẳng phải là không có người vậy. Cái huy-hiệu đó là cái huy-hiệu chi ? Tức là một câu nói : « *Mái nóc trong dân xã* », hỉi, bao nhiêu con em nó đã đồng thanh mà đem cái huy hiệu ấy kính dâng cho những người làm đại-biểu nó, tức là những người dân anh dân ấy chứ sì.

Và vang thay mà qui giá thay ! Nào ai là những kẻ đáo anh-danh ? Nào ai có thể xứng đáng được cái huy-hiệu ấy bây giờ ? Nói như thế là lấy nghĩa người làm dân anh dân không phải là chỉ riêng về mấy ông tổng ông lý ông phó ông cai, hay là chỉ về mấy bác kỳ-mục kỳ nát vô học-thức kia đâu. Ta nói đây là cốt theo cái trình-độ tiến-hóa hiện kim của dân ta mà nói thì những người dân anh ấy tức là những người hiền thời đạt thế, có học-thức, có tâm tư, biết nhân cái phong-trào này ra mà nhận lấy cái chức trách đỡ đần cho dân, mở bảo dân, dắt dìu dân lên con đường tiến-hóa ; thì ta mới có thể chắc được rằng có được như thế mới được là mái nóc trong dân-xã vậy.

Ấy vì cái lẽ đó mà riêng vẫn phàn-nàn các dân thôn ta sở-dĩ cứ trì-trì trích-trích không tiến-hóa lên được là vì cái mái nóc của dân ấy phần nhiều hại liệt quá rồi, mái nóc đã hỏng, thì nhà còn đẹp để vững vàng được sao ? Vậy ta muốn chữa lại cái nhà đó, thì trước khi xây móng đắp tường, ta cần phải tu-bổ cái mái nóc ấy ra làm sao ? Ôi ! cái hiện-trạng của các dân thôn ta ngày nay, chính đương là cái thời-kỳ cải-tạo, muốn cải tạo cho được nên cái công-hiện mỹ-mãn mà ta lại không chú ý đến những điều quan-kiện thiết-yếu, thì công khó cho được thành. Làm một cái nhà mà chỉ chăm sửa sang về với cho đẹp để chỉ bề ngoài, đến phần mái nóc không tươ ý đến, thì nhà ấy chẳng bao mà bị nát đổ xiêu.

Vì phần đó ngày nay ta thực có phần trông cậy, là nhờ công khai hóa của nhà-nước để từng ra ý chu trước, cái chính sách cải-lương hương-tục hiện đương thi đề thi-hành, chính là cái cơ-quan cải-tạo cho các dân thôn ta, nào lập trường thu-kỳ ở các tỉnh, và trường tổng lý qui thức, lại thời thường diễn-dụ cho các huynh-thứ các làng hiểu những lẽ văn-minh nên làm, tức là vì dân ta mà tạo thành nên những cái mái nóc cho được hoàn-toàn đó vậy.

Sự trông cậy ấy đã có nhiều rồi, nay theo ý đầu hai này mà xin nói riêng về những việc cần có của dị vị được làm mái nóc cho dân ta phải nên như thế nào bây giờ ? Các người nên biết rằng : Cái phạm-vi một dân làng tuy nhỏ hẹp, nhưng cái công phụ tổ chức cũng rất là khó khăn,

po. vô. Phi. Hùng. Cựu. Hồ. Petrus. Ký. (67—74) cũng. Hồ. Chí. Minh

Từ microfilms của Cornell

góp nhiều lắng thành ra một nước, nếu làng nào cũng được hưng-vượng, thì sẽ làm nên cái nền cường thịnh cho một quốc-gia. Trước kia không kể, chỉ nói ngay từ cái lúc bây giờ, là cái lúc mà các người đã tiếp xúc được cái phong-trào mới, đã từng thấy được cái ơn độ dịch của nhà-nước trong ít lâu nay, thì các người cũng có mà bước ra khỏi cái nơi tối tăm mà mở, phải nên tự trọng cái địa vị và cái hay hiệu mà lũ dân em nó đã sẵn lòng gia cho các người, nên giữ lấy lương tâm đem thân làm tiên-biểu cho dân, đều chay đua lợi, cái nóc có ra nóc, thì cái nhà cũng mới ra nhà. Cái chức-trách như vậy há chẳng đáng nên quan trọng lắm ra ? Chẳng thế thì sao dân em chúng nó lại trông nom vào các người một cách nhiệt-thành sốt-sắng như ka ? Nếu các người tự bọc tự khi thì đã độ tức nóc đột xuống, tất dân lắng cũng chẳng hay nào.

Nói đến cái chức-trách của các người tuy hệ trọng, nhưng thực là dễ dàng. Vì làm sao ? Cái tinh dân ngày tiến một không cùng, nói tóm lại là chỉ cốt ở lợi làm sao cho được trừ, thì cái lỗ làm được nên tiết trên đã có nhà nước ra tâm trì nghĩ được cái phương-pháp chánh-đáng rồi, chỉ khi thi-hành là cậy các người truyền bá cho được chu đáo là nên. Vậy thì chức-trách của các người là trên thì thừa hành mệnh lệnh của nhà-nước, dưới thì chỉ bảo công việc cho nhân dân ; hàng cái phần đối với dân thì lại trân cậu mật thiết hơn, khi đi đứng, lúc ra vào, những cái tinh trạng sướng khổ vui buồn của lũ con em nó đều phó bay trực-tiếp ngay ở trước mắt các người, các người phải pủ cho trọn bọc sao cho êm thắm được mọi nỗi, thì cái huy-hiệu đó mới thực là cái chất-liệu đích-đáng cho các người vậy.

Nói rồi câu chuyện, sực nhớ đến một buổi kỷ gặ đi thăm bạn trong một làng kia, thoạt mới vào đến cổng làng đã bắt được là một dân hưng-vượng, kẻ qua người lại, ra dáng vui vẻ đủ. Lọt vào trong làng thì thực quả như thế, hai bên đường, bên thì xuống đệt vải, bên thì xưởng làm đồng-cốt, người lớn trẻ con, đều có việc cả. Sau vào nhà bạn, kỳ gặ tấy làm ngạc nhiên cái cơ hưng-vượng của làng thì người bạn nói : « Làng tôi nhờ có mấy ông dân anh thực có lòng công-tâm vì dân, hai năm nay các ông ấy ra chỉnh đốn việc làng, bắt sức mở mang công-ích. Nguyên xưa làng tôi ít ruộng, dân đinh chỉ đi thua phương cầu thực, mà lại hay bẻ đảng kiện tụng luôn, từ năm ngoái nhờ được các ông mở ra công nghệ, thì dân sự kiếm được ra tiền, không ai đến nỗi tàng lắm, và nhờ các ông ấy cai bảo thi sự kiện tụng cũng không sinh ra nữa. Vì vậy cho nên kỳ hội-đồng vừa rồi, sau khi các ông tuyên bố mọi việc đã thi-hành, thì đông dân có tỏ lời cảm ơn rằng : « nhờ được các ông làm mất nóc cho dân xã thì từ nay dân sẽ được thịnh vượng dầu dầu » Nói xong ai nấy đều vỗ tay, tỉ nói như tôi đây mà hôm ấy cũng phải cảm cảnh dáng cái huy-hiệu đó ». Câu chuyện dầu thường, nhưng cũng đủ làm cái khuôn phép rút mực cho những người dân anh dân sẽ trông đó mà bắt chước, sao cho công nên được là cái mặt nóc hoàn toàn như kia.

S. B.

VĂN UYỂN

Cái hoa sót

Đóa hoa khuất lá nở từ bao ?
Khéo giấu mãi thơm chẳng ngát-ngào.
Riêng trách chủ-nhân tình rẻ-rúng,
Để cho đời bướm trước ra vào.

Năm mơ

Thú vị đêm qua một giấc mơ,
Gặp ông Lý-Bạch tặng bài thơ,
Với vàng thức dậy ra bàn viết,
Cất bút mà sao đã mập mờ.

Hai cô yêu hoa

Hai chị thi nhau ngắm vuốt xong,
Tóc mây cài một cành hoa hồng.
Dan tay lần bước trên bờ cỏ,
Gặp thấy hoa gi cũng đứng trông.

Cảnh nhàn

(*Hát nói*)

Miếu

Càng nhàn càng lắm trò hay,
Hoa cười trước dậu bạc bay lưng trời.
Trăm năm chung một cuộc đời,
Lao tâm lao lực mấy người thảnh thơi.

I *Nói :*

Nhàn lại vô sự.
Được thanh nhàn ta cứ việc ta chơi.
Chị hằng nga lơ lửng đợi bên trời,
Dì gió vẫn lăng lơ trò với chuyện.
Tiên ma tuỉ nguyệt thư thiên quyển
Khiếu ẩm cam khôn tiêu kỳ hồi
Yên thi thôi mà nhân cũng nên thôi,
Kiếp phù-thế đợi trời hỏi bỏ để đi.....
Hạ nhật hư nhàn, sao ngọa bắc song chi hạ,

Dân Hi-Hoàng hà hồ thử thanh thời.
Lối lợi danh chớn gót những ai ơi ?
Chen chúc mãi cuộc đời thêm một chỉ.
Hãy thử nghĩ : trí tàu trí chỉ, trắc nhiên vô lụy.

Trẻ tạo kia rủ rỉ thế mà tình.
Cái nhàn nên trọng đừng khinh

II *Nói :*

Song lỷ phong thanh dạ.
Thiềm gian nguyệt bất hồi.
Cái lợi danh là cái chi chi ?
Người cần cạnh, kẻ lu vì thêm vất vả
Vạn quyển thi thư cao sáp giá
Tử vi tăng trúc nhiễn xâm hiên.
Cõi hồng-trần chẳng lục cũng không tiên.
Hễ được tỉnh được yên là sung thị số.
Dọc hồ Nghi, phong hồ Vũ ve, vinh nhi qui, ngộ đã Đ èm.
Thú thanh nhàn ai chẳm được phần lợi.?

Một bầu phong nguyệt giang-sơn.
Cảnh-viêm, bình-gia Hầu.

VIỆC HANOI

Nhân dịp lễ Assomption, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1623 đến ngày thứ tư 16 Août 1922 mới ấn-hành.

Giá bạc. — Kể từ ngày 12 Août này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 6 f. 85.

Ngày lễ « Assomption ». — Nhân dịp lễ « *Assomption* » (Đức bà lên trời) các công sở đồng cửa hai ngày là thứ hai 14 và thứ ba 15 A.-t.

Quan Toàn-quyền đã tiếp tại Saigon. — Tối hôm 8 Août, quan quyền Toàn-quyền và Baudoin phu-nhân đã tiếp tại Sa gon, có Robin phu-nhân, quan nguyên-soái Jaboi và phu-nhân, M. Norès quan chánh ở viện-sát thi chính, M. d'Argoungkich Cognacq và qui phu-nhân, M. Dilleux xin kiếu.

Các báo-quán ta ở Nam-kỳ vào yết-kiến quan toàn quyền. — Các nhà báo quán ta ở Nam-kỳ, ngày 10 vừa rồi, có đến yết-kiến quan quyền Toàn-quyền tại Saigon và khán chúc ngài đã tới nơi.

Tháng hàm. — M. Đỗ-phú-Tâc, tổng-đốc hàm (2-1), tuần-phủ hưu-trí, nay được đặc cách thăng hiệp-tá đại học-sĩ.

Việc quan cai-trị Boudineau ở Saigon. — Có an ngày 29 Juin, của phong Đại-biểu tòa thánh-sở Pháp phá cái án của phong Dự-thẩm tòa án Đạ-ninh về việc Boudineau, vì quan Chưởng-lý tòa Thượng-thẩm Saigon có xin cưỡng án.

Ngài nào có giấy Quốc trái vô-danh, hết cứ nắm nào, xin chiếu-cố đem lại mua FONDERIE TONKINOISE của HOANG-XUAN-LAN, số 39. Pagé Hàng-quạt, Rue des Eventails, Hanoi mà rồi, TRẢ GIÁ RẤT CAO, mua bao nhiêu mình. 2042

Vì cái hư-danh mà danh nhau. — Chiến hơn nay, trước cửa một nhà in phố hàng Bồ, có đám đánh nhau dữ dội, người đứng xem đông lắm. Hỏi ra cái vì may ông tranh danh cái hư danh nên cuộc đánh võ nay. Xin can ai các ông có việc gì không phải thì đã có Tòa án, hai thì phải đứng rõ-ực mới giải quyết xong.

CHO THUÊ HAY BÁN

Một cái nhà gạch có gác lại vựa chứa, chỗ để đồ, nhà mới làm và riêng để mở hàng buôn bán to hay nhỏ.

Ở Cầu-họ (tỉnh Nam-định) gần ngay bờ sông, và cách nhà ga độ 200 thước.

Ai muốn mua thì hỏi tại :

1° M. Lê-văn-Côi, 46, Rue des Etoffes prolongée (1) à Hanoi ;

2° M. V. D. Hậu, 44 Rue du Commerce, à Haiphong. 3312

(1) « Phố Rue des Etoffes prolongée tức là chỗ thẳng phố hàng Cuốc đi ra, cạnh Bình rẻ giá. Và cạnh nhà ông Godart.

Ki-ninh Nhà-nước. — Chiếu theo tờ trình của quan Chánh sở Y-chính Bắc-kỳ, quan Thống-sứ Bắc-kỳ đã nghị định sau này về việc bán thuốc ký-ninh (quinine) ở viện dưỡng ốm :

Giá tiền thuốc ký-ninh từng viên 0 gr 25 đựng ống của Nhà-nước bán tại Bắc-kỳ định như sau này :

Giá bán cho các công-chúng 0 10
Các đại-lí rượu được phép bán lại ký-ninh của nhà-nước cho các tiều-lí là 0 p. 91 mười ống.

Quan Thống-sứ vừa ký một tờ nghị-định nữa lấy quyền cho các quan cai-trị đều tinh và các quan đầu bắt binh, sau khi hỏi ý-kiến của quan Chánh sở Y-chính Bắc-kỳ được phép chọn người bán hoặc phát ký ninh cho nhà-nước. 3041

Ai có giấy quốc-trái về danh bất cứ năm nào, xin chiếu-cố đem lại Ngô-văn-Tiêu ở Bắc-ninh, phố Tiênan số 163 mà bán, sẽ chiếu thời giá xin chăm chước 3041

Thi thư-ký vào ngạch hỏa-xa. Theo như nghị-định ngày 16 Juillet 1919 thì kỳ thi tuyển thư-ký tập sự vào ngạch hỏa-xa (Secrétaires stagiaires d'Exploitation des chemins de fer) có những bài này

A. *Kỳ phổ-thông :*

Các bài viết

I. Một bài âm-tả nhân với 1. Hạn 40 phút.

II. Viết tập về kế-toán, nhân với 1. Hạn 1 giờ.

III. Tính đố về toán học và kỹ học (những lối thường) nhân với 2. Hạn 2 giờ.

IV. Tính số nhân với 2. Hạn 1 giờ

B. *Kỳ chuyên nghiệp*

Các bài viết

V. Làm một tờ báo cáo (theo như tiếng thường dùng trong ngạch xe lửa thì tức là tờ lập-bộ) trả lời một câu hỏi để thuộc về đường xe hỏa. Nhân với 4. Hạn 1 giờ 30.

VI. Kế toán ở các ga, các xe hỏa. Nhân với 2. Hạn 1 giờ.

Các bài vấn-đáp

VII. Luật lệ về việc tuần cảnh và việc một-thám việc trong đường sắt. Nhân với 4.

VIII. Kế-toán ở các ga và sổ-sách ở trên xe lửa. Nhân với 2.

IX. Địa-dư. Nhân với 2.

X. Địa-báo.

XI. Thực hành trong sở xe lửa. Nhân với 4.

Nghị định quan Giám-đốc công-chính định việc thi lấy lại đăng tường tập rà chương-trình thi nữa. Ai muốn biết thì thì xem ở Quan-báo.

NÊN ĐẾN XEM HỘI-CHỢ HÀNGI

(Từ 1er đến 15 Décembre 1922)

Thực là một dịp tốt nhất trong năm 3015

Học nghề đốn-điền thế nào ? Nông phố-viện ở xứ Algérie — Đương lúc ai nấy đều hiểu việc khai khẩn các thuộc-địa của nước Pháp và nhất là miền Bắc Phi-châu đề giúp cho việc kinh tế nước Pháp được bành khởi, lên ích lợi là thế nào thì tưởng nên chú ý nhất về Nông-phố-viện xứ Algérie (Institut agricole d'Algéri) tại Maison carrée Alger.

Viện Nông-phố này là một sở dạy học khảo cứu về việc nông phố, chú ý dạy cho học sinh biết lý luận và thực hành trong nghề nông để mà khai khẩn được một nơi đồn-điền cho học cách hoặc là mở một xưởng nông nghệ tại miền Bắc Phi-châu cũng là các thuộc-địa khác.

Nhờ về cái địa-thế, cách xếp đặt chỉnh đốn từ năm 1919, nhờ về các học giao-sư thông thái, các nhà chuyên môn có danh tiếng mà viện Nông-phố này trở nên một học-đường có giá trị nhất.

Chương-trình học cũng như các trường Nông-nghiệp ở nước Pháp, nhưng lại hợp với chủ ý của các nhà sáng lập ra trường ấy nữa. Cái đặc sắc của trường này là học luôn mấy khóa tại Maison Carrée và chuyên học thực hành ở những khu đất Herteaux và Rouiba của nhà trường rộng tới 500 hectares.

Học-sinh ở trường ấy thi tốt-nghiệp mà các điểm số trung bình được 12 thì sẽ được lĩnh một cái bằng tốt-nghiệp ở Nông phố-viện (Diplôme de l'Institut agricole d'Algérie) và nếu điểm số được 15 thì sẽ được lĩnh bằng Kỹ sư tại Nông-phố viện Algérie (Ingénieur de l'Institut Agricole d'Algérie).

Những học-sinh cũ ở viện ấy có thể kiếm việc làm cũng dễ lắm như là làm quản-lý ở các đồn-điền, các xưởng nông nghệ hoặc là công sự trong các sở công.

Thi vào trường ấy thi chỉ có những bài viết là : luận Pháp-văn, toán học, vật-lý học, hóa-học, vạn vật học, và thi về thường và có thể thi tại nước Pháp, xứ Algérie, Tonisie, Maroc cũng các xứ bảo-hộ hay thuộc địa khác (trong những thành phố lớn) cũng là ngoại-quốc (các tòa lãnh-sự Pháp).

Những người thiếu niên học giỏi thông đề chắc chắn thì về học trường ấy để làm điền-chủ học tài đấy sẽ có các trường nông-nghiệp ở bên Pháp thì thật là rẻ. Ăn ở tại trường mỗi năm có 1300 francs, ở ngoài ăn một bữa đồng niên 800 francs, ăn ở ngoài bữa thì đồng niên 500 francs. Ấy là trong những số ấy đã tính cả tiền đi du lịch mỗi năm hết 350 francs, tiền thí nghiệm và tiền đánh gấy đánh vỡ là 50 francs.

Học-sinh có thể xin tại phủ Toàn-quyền tại các quận, các xứ thuộc-địa hay là xứ bảo-hộ cấp học-bổng cho.

Ai muốn hỏi hạn điều gì thì cứ viết giấy cho quan Đốc-học trường ấy (Directeur de l'Institut agricole d'Algérie à Maison carrée Alger) hay là viết sang Paris cho ông Directeur de l'office de l'Algérie, 10 Rue des Pyramides cũng được.

Làm ơn ! — Một người con gái nhỏ, 13 tuổi, tên là Đ ương-thị-Huệ ở xóm An-thái, làng Kiên-vũ, tổng Trầm-lộng, huyện Sơn-động, tỉnh Bắc-giang, bỏ nhà bỏ mẹ trốn đi đã mấy hôm nay. Ông bà nào biết nơ ở đâu xin có ơn vào nhà thì cho đưa nó đến làng nó hay mách ở số nhà 51, phố hàng Bông thì nhuận Hà-nội, thì sẽ xin tạ ơn tử tế. 3509

Quan Đốc-tờ Bloc man
Y-khoa Tiến-sĩ
Chuyên trị về các chứng bệnh : *Hộ sinh, chăm bẻ bà đẻ khi cần con-gái, các chứng sài rẻ con Bình đau mắt, bệnh giang mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..*
Phòng khám bệnh ở cần cuối phố Gia-long số nhà 33 Bắt đầu từ 1 giờ đến 5 giờ chiều. Ông nói số 314. 2047

Tiền trợ cấp cho các nhà dùng cày máy — Đạo nghị-định quan Thống-sứ đã ký để từ cấp cho các nhà dùng cày máy mà bắn báo đã nói trước thì nay lược định như sau này :

Cho được không trương nghề cày máy ở Bắc-kỳ thì những nhà canh-nông nào dùng các thứ máy động bằng máy tự động mà cày đất của mình thì có thể được thi những tiền trợ-cấp theo như thể lệ sau này và lại ấy ở số tiền dự dật của số dự toán nữa.

Mỗi năm trong số dự toán Bắc-kỳ sẽ mở ra một khoản riêng về việc trợ cấp ấy

Các thứ máy mới dùng vào việc cày đất nói trên chạy bằng gì hễ đốt than, hễ gặp có nước, bằng dầu khí, nếu là của người Pháp-tế ra thì sẽ được trợ-cấp cho từ một phần tiền mà giá mua tại thuộc địa hay là cái giá mua ở ngoài quốc chế ra cả tiền cước tiền thuế thương chính ; nếu là của ngoại quốc chế ra thì chỉ được lĩnh một phần năm cái giá mua mà thôi.

Số tiền cấp ấy thì sẽ theo như lời facture (giấy biên lai tiền nhận hàng), mà tính giá bạc Đông pháp theo như ngày tại các factures ấy.

Muốn lĩnh tiền trợ-cấp thì các nhà nông gia phải gửi tờ đơn cho ông chánh Hội-đồng cày máy ở Bắc kỳ (Président de la Commission de la Motoculture) những giấy sau này :

1° Một cái đơn xin tiền trợ cấp, phải khai rõ những đặc-tính các máy của mình thế nào.

2° Giấy factures nhận tiền rồi của các máy ấy hoặc là bản sao mà có chữ công nhận làm tin. Những factures ấy phải biên rõ những điều cần để có thể xét cân cước của những thứ máy ấy, nhất là các số ở trong máy.

3° Một tờ giấy nhận thực rằng những máy ấy chưa được nhà-nước trợ cấp bao giờ *(Còn nữa)*

Hậu tạ. — Một con chó tây biết săn, trắng và vàng, cao vào 70 phân tây to béo lực lưỡng, đêm hôm 11 Août 1922 hồi 9 giờ tối, trẻ con đem đi chơi từ phố Hàng gà cửa-đông ra đến ngõ Trạm, bỗng nó đứt xích chạy mất.

Vậy ông bà nào thấy nó đem mà bảo giùm, sẽ xin hậu tạ, hay bắt được mà muốn lấy chuộc thì cũng xin chuộc giá rất cao.

Hỏi tại bản-quán. 3311

Q. tế hai người. — Chiều hôm kia, hồi 6 giờ, chiếc xe 6-16 số T. 578, trong có M. Raby là kỹ-sư sở Không chất ngôi và một người Annam vận máy đang đi ở đường Carnot thì đụng ngã một người đàn bà là Hoàng thị-Giao 25 tuổi nhà ở Yên-phụ. Người đàn bà ấy bị thương ở đầu gối và ở lưng, phải khiêng ngay vào nhà thương.

***

Cứ như báo *Avenir du Tonkin*, thì quan sở tại tỉnh Hà-đông đã xét ra rằng cái ô tô đem đến chết người ở đường Bạch-mai hôm nọ cứ đi thẳng chứ không dừng lại. Chẳng những ghê mà thôi, trước đi đã mạn làm hại dây đường, không nhận được số xe, mà khi đi phải người lại chạy mau hơn. Trong khi ấy thì người bị thương thôn nặng là Nguyễn Văn cứ nằm ở bên đường mà thở ra huyết.

Các người làm chứng có khẳng rằng tô ô tô ấy có ba người Tây bận áo trắng và một người Annam.

Trường Trương-minh-sanh. — Đến 1er Septembre này thì khai trường. Hôm ấy thì lớp thành-chung năm thứ hai ban ngày, lớp năm thứ hai năm thứ ba ban đêm cũng đến học cả. Lớp năm thứ hai ban ngày chỉ để cho học-trò nào có lọc năm thứ nhứt nhà trường năm ngoái và được trúng tuyển trong khi thi lên lớp (examen de passage). Còn lớp 1ere année ban ngày và ban đêm đến 8 Septembre mới bắt đầu học. Lớp năm thứ nhứt ban ngày để cho người, nào đã thi đỗ bằng certificat d'études primaires, một cái livret scolaire và một cái engagement nuôa trả tiền học mỗi tháng cho nhà trường. Còn lớp 1ere année ban đêm ai xin học cũng nhận cả. Năm nay nhà trường có xếp chỗ ăn chỗ ngủ cho mấy cận học-sinh ở các tỉnh về học cho tiện. Ông bà nào có con mà muốn cho ăn ở tại trường, xin gửi đơn xin ngay, kẻo hết chỗ. 3413

Ngạch quan lại. — M. Lê-Dụng, tri-phủ Phù bình (Thái - nguyên), được ngồi ba tháng nữa lương.

M. Lai-đức-Vi, tri-châu Văn-lang lên quyền việc phủ Phù bình.

Tỉnh khứ lưu. — M. Lê-đình-Tuệ, *phán-sự sở Tài-chính thông-phán đốc* vào tòng sự tại Hué. Các anh em đồng sự, các đại-biểu nội Á-châu, cùng bà con quan thuộc tiễn ông ra ga đồ 6 giờ sáng hôm nay đông lắm. Ai nấy chào mừng ông một cách rất thân thiết và chúc ông thượng lộ bình an.

Ngạch thư ký. — M. Ng-v-Tân, thư-ký Vĩnh-yên, đổi đi đạo quan bình thứ ba.

M. Ng-đình-Thuận, thư-ký ở đạo quan bình thứ ba nay đổi về Vĩnh-yên.

M. Phan-thế-Roanh, thư-ký tập sự được từ dịch.

Thăng thưởng. — M. Đỗ-văn-Ký (Hà-nam, và M Đ ào-văn-Bích (Hưng-yên) đều mông thưởng chánh cửu phẩm đội trưởng (9.1)

Ngạch tuần cảnh. — M. Bùi-Vinh được bổ làm lính tuần cảnh tỉnh Cao bằng.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Việc diễn kịch giúp những người bị hỏa tai ở Hanoi. — Chúng tôi, mấy người dân thành-phố Bắc-ninh và Đáp-cầu đã xin được phép quan trên mở cuộc diễn-kịch trong ba tối, mục đích là để giúp những nhà bị hỏa tai ở phố Cây Đuối Hanoi.

Trong ba buổi hát, trên thì có các quan, dưới các ông, các bà trong hai thành-phố đến chứng kiến được đông lắm.

Tiền bán vé trong ba tối được là : 306 p.40

Trừ các khoản phí tổn	199 00
Còn lại là	107 p. 40

Cộng thêm tiền các quan, và các ông các bà gửi giúp :

Quan Công-sứ Lobé	5 00
Quan Tham-biện Lavocat	6 00
Quan Nguyễn Tổng-đốc Mai-trung-Cát	5 00
Quan Kho-bạc Chapa	4 00
Quan Ba Favorjon	2 00
Quan Docteur Soulayrol	2 00
Hội Club-Sportif	3 00
Hội Đáo-phong Thể-Dục	3 00
M. Ngọc, phán-sự tòa Sứ Bắc-ninh	2 00
Mme Quản Phố	1 00
Tổng cộng là	140 40

Món tiền còn lại và tiền các quan gửi giúp cộng là 140 p. 40 thì nay đã gửi sang quan Đốc lý nhờ Ngài thêm vào với món tiền các nơi gửi giúp mà cấp cho những người bị nạn.

Lê-Tác-Lan

HAIPHONG

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời cảm tạ các quan, các ông, các bà tỏ lòng kính mến đến phủng viếng, gởi danh-thiếp, gửi chia buồn và đi đưa đám thân-phụ chúng tôi là :

M. VŨ-ĐÌNH-HAI

tạ thế tại làng An-thái, tỉnh Hà-đông, ngày lo 8 Août 1922 vừa rồi.

Trong khi tang-gia bối rối, có điều gì sơ suất, xin miễn-trách cho.

Nam-Tân huynh đệ
và đồng-gia bái tạ.

PHÚ-THỌ

Sét đánh. — Hồi 4 giờ chiều hôm chủ nhật vừa rồi trời mưa to, ở làng Xuân-lũng thuộc phủ Lâm-thao, mọi người đều nghe một tiếng sét to, một lát lạnh mưa, những người ở xóm ấy chạy đến nhà kẻ mới biết rằng hai người trong nhà ấy đã bị sét đánh : người con trai 15 tuổi, thì chết ngay còn người mẹ thì hãy còn hi-hữu lại nhưng hai chân bị què liệt không đứng dậy được.

BẮC-GIANG

Tỉnh khứ lưu. — Ông Vũ-khắc-Cẩu, thông phán tại tòa Sứ tỉnh ta nay được phép nghỉ sáu tháng.

Ông Cẩu là người còn trẻ mà có chí khí, có học vấn. Làm việc quan thì đã nổi tiếng là tay cứng, thảo thạo giới giang, nhất về đường giao hiếu, ông có cái đặc tính đáng yêu là đối với ai cũng chỉ một đạ trung trực tử tế.

Hôm thứ ba vừa rồi, ông đã từ giã Pa-ri-ng về ngỉ tại nhà quê Hà-đông, ai nấy đều một lòng nhớ tiếc.

T.

BÒNG-LIÊN (Tuyên-binh)

Phát phần thưởng. — Hôm mồng 8 tháng 6 tà, ở trong Phấp-Việt Bồng-liên có mở cuộc phát phần thưởng.

Trường này thuộc tổng Hành-nghĩa ở làng Bồng-liên, tỉnh Thái-bình. Số tiền mua bút giấy sách vở để phát là nhờ các ông Nhiêu, cha Kính và ông chánh hương-hội văn, ông giáo Mộn.

Hôm phát thưởng này, ông giáo Thứ có mời 2 cha coi xứ Bồng-liên và các thân hào, cùng cha mẹ học-trò đến để chứng kiến. Hôm ấy sửa sang bày đặt lịch sự, ngoài dường có cắm cờ, trong cửa trường thì kết là, treo hoa, trông nhưng hoa sen hèn hở vui mừng, ngoài sân chật nich trẻ già xem đông. Hai giờ thì 2 cha xe đến, và ông chánh hương-hội Cunhân là M. Vạn, ông chánh-tổng Luật, ông phó-tổng Ruệ và các thân hào đều đến, lúc đã đành 3 hồi chuông trống rồi, học-sinh hát bài *Marseillaise* và thổi kèn, sáo, bát âm để chào mừng. Ông giáo-sư mới các liệt-quí ông trà mận-seo, xong rồi đứng lên đọc bài diễn-văn cảm ơn và khuyến học-sinh. Đọc xong, cử tọa đều vỗ tay. tiếp cha xứ cũng nói mấy lời vẫn tắt cảm ơn ông giáo và khuyến học-trò. Kế đến ông chánh hương hội cũ ông Trần-sĩ-Quý đọc bài diễn-văn nói cảm ơn ông giáo sư để có lòng chăm non dạy dỗ học-trò được tấn tới cùng chúc những ông giáo để thay mặt các thân hào. Đọc xong, thì học-trò lại hát bài *Marseillaise*, ông giáo mới x cho xứ và các thân hào xơi cỗ bồ-đào, xong tiệc rượu hát thì đốt pháo rồi phát thưởng, 6 giờ phát

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	11 Août hồi 6 giờ	12 Août hồi 6 giờ
Lao-kay	81.81	81.81
Yên-bay	30.00	30.19
Việtri	13 91	14.28
Hưng-yên	9.49	9 81
Vạn-yên	10 70	?
Hòa-bình	7.52	7.52
Tuyên-quang	5.05	5.07
Phủ doan	18.76	18.54
Phủ Yên-bình	1.20	1.20

Trên sông Thái-bình

	11 Août hồi 6 giờ	12 Août hồi 6 giờ
Thái-nguyên	19.07	20.85
Lâm	3.40	3.50
Pai Long-phương	2.77	3.00
Đáp-cầu	3.08	3.46
Phả-lại	2.51	2.76

Phần thưởng !

Nhiều ngài viết giấy hỏi bản hiệu rằng những cáo-bạch về việc phần thưởng thì nên cắt ra hay nên để cả tờ báo mà gửi đến.

Bản-hiệu cũng có đăng quảng cáo ở các thứ báo khác, vì sợ cắt ra thì lẫn với cáo-bạch in ở báo trong [illegible] vậy xin các ngài gửi cả tờ báo cho

P[illegible]

[illegible]

18, Rue de la Citadelle, Hanoi

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chút nào cả; này hỡi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử [illegible]. Nghĩa là [illegible] bệnh ấy thì truyền cho con cái, [illegible] một đời người sau này khỏe [illegible] được bao nhiêu và phần nhiều không [illegible] được.

Lời tôi nói đây quan trọng [illegible] người có hiểu không? Nếu [illegible] không chữa đi, thì trong [illegible] năm nữa giống Nam Việt tiêu [illegible] người có bệnh lao [illegible] sinh ra [illegible] cái phần [illegible] bệnh lao mà có thể [illegible] thì chỉ [illegible]

Hỡi [illegible] Nam Việt [illegible] muốn giống Nam Việt [illegible] người [illegible] đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bào-chế MONTÈS số 54 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá 1$ 9[illegible]. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì thấy khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . . . 12 f. 00
Độ từ 1$90 đến 2$60 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP [illegible] N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 0$70 [illegible] 0$80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 5[illegible]
Độ 3$9[illegible]

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . 11 f. 50
Độ 1$7[illegible]

LE SIROP D[illegible] BELA
Thuốc [illegible]
Một lọ . . . 11 f. 40
Độ 1$ [illegible]

CACHETS ANTIGRIPPES

[illegible] bệnh [illegible] về [illegible] hai [illegible] là bệnh grippe nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 4 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất [illegible] đã cứu vô số người [illegible] cũng [illegible].

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: [illegible] 3 giờ đồng [illegible] uống một viên rồi uống nước rồi nằm đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng [illegible] được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, [illegible] muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống [illegible] nhiều nước nóng và ủ người cho nóng đều thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ **MAURICE LOUBET**

Thường thụ đệ ngũ đẳng Bảo-đầu bội-tinh.
Người đã chuyên về ngoại-khoa tại bệnh [illegible] Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd [illegible] Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các [illegible] bệnh lâu, bệnh giang mai

[illegible] bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 23.
KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần
3013.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean Dupuis Phố Mới), Hanoi
Máy nói số 248

[illegible] mở từ năm 1889, kể [illegible] 31 năm chuyên nghề làm [illegible] gạch hoa, công, chấn-song [illegible] xi-mo. Được nhiều giấy [illegible] nhà nước

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu [illegible] mong đông khách.

[illegible] có dùng xin mời chiếu cố.

2065 MẬU-THỊNH kính cáo.

[illegible] THIÊN-ĐƯỜNG

Phố Hàng Long, số 30
[illegible] Hàng Phèn, số 29
(Rue du Vieux Marché)
Hanoi

[illegible] phép chuyên-trị về việc [illegible] thứ đồ và các thứ [illegible] bọn tuồng [illegible] đưa tình, [illegible] việc hy tai rất là vui [illegible] thì rất là buồn rầu.
[illegible] rẻ. Các ngài ở xa muốn thuê [illegible] xin nhắn. 2063

HIỆU [illegible] VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

錦 金 源 南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM - BẢO

Hanoi 16, Rue [illegible], 16 Hanoi

[illegible] Vòng, xuyến, hạt, nhẫn giấy [illegible] xuyến, đai giấy, cán ô, [illegible] hộp thuốc lào, vỏ diêm, [illegible] dùng [illegible] đúng cân và toàn bạc nên Có nhiều thợ khéo để làm hàng theo các quí khách đặt lối riêng.

[illegible] Vàng diệp Vĩnh thịnh-long một [illegible] ngọc thạch, giấy [illegible] giấy kim-khánh giấy kim tiền [illegible] quả [illegible] vỏ bạc và vỏ bồn, v. v.

Buôn bán chắc chắn, cốt lấy sự tín nhiệm làm gốc. 2042

NHÀ ĐẺ MỚI

70, [illegible] Hàng [illegible] Hanoi

Nhà Đẻ qua [illegible] PAULOT có 40 buồng [illegible] đều này, đồ dùng như phòng khách Ô-tên có người hầu [illegible] nước nôi, giặt giũ và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, củi và cơm, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages femmes đã tốt [illegible] chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà N[illegible] thị-Yến ở hẳn trong Nhà-đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà mà tối ngày nào cũng lên [illegible] mạch khai đơn cũng không, [illegible] tiền. Bà nào muốn tiện [illegible] nhà cũng được.

Ai [illegible] huyết, tiểu sản huyết bạch, [illegible] chữa để vào chữa cũng [illegible] riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **6$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà [illegible] buồng, 10 ngày. **15.00**
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

2357

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門街[illegible]行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như: ngọc-thạch, hổ-phách, một bực cúng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong Kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau [illegible] tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà dù mua cho ít nhiều mặc lòng, nhất luật đối đãi, tính giá thật rẻ.

Cùng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thỉnh thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, họ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho các qui-khách mãn-ý mới nghe. [illegible]

xong. Học-trò lại hát mừng các liệt-qui để tỏ ý cảm ơn, xong cử tọa đều vỗ tay. May hôm ấy chiều trời êm ả, gió thổi hiu hiu, tiếng đàn chen tiếng sáo, tiếng trống lẫn tiếng chuông hợp cùng giọng hát của học-sinh, ai ai cũng lấy làm khoái lạc, xưa nay chưa có vậy.

Trần-đức-U[illegible] lại cáo

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Trí tân học-hội. — Hôm 8 Août 1922, hội Trí tân học-hội có đặt tiệc *Champagne* để chúc mừng mấy ông hội-viên mới được mông thưởng bội-tinh. (kim bội tinh và ngân bội-tinh) của hội Học ở qui-quốc ban cho. Những ông đã được đặc thưởng đây là những hội-viên đã có công-lao với hội từ ngày hội mới sáng lập ra và đã chịu khó nhọc dạy dỗ học-sinh lớp học tối của hội. Danh sách những ông được mông thưởng bội-tinh như sau này:

MM. Phạm-trọng-Thiện bội tinh vàng;
Trần-quang-Trạch, bội-tinh bạc;
Đỗ-kế-Liên, —
Phạm-văn-Hợi, —
Hoàng-đức-Thi, —
Lê-mạnh-Bình, —
Huỳnh-Vui, —
Nguyễn như Ngọc, —

Đúng tám giờ rưỡi hội-viên đến hội-quán rất đông. Ông Bùi-tường-Lân là chánh hội-trưởng đứng lên thay mặt hội chúc mừng các ông đã vì công khó nhọc với hội mà đã được cái bội-tinh quí hóa của hội Học-chính ở qui-quốc ban cho. Ông lấy lời lẽ vui vẻ mà mừng các ông đã được mông thưởng một cách đích đáng như vậy. Ông lại khuyên những anh em trong hội nên hết lòng vì việc hội, rồi một ngày kia nhà-nước cũng sẽ đặc thưởng bội-tinh cho.

Ông chánh chủ hội nói đoạn, thì ông Trần-quang-Trạch liền thay mặt những ông thụ ân đặc thưởng cám ơn anh em trong hội đã có lòng đến đông đủ chia vui cùng ông và anh em đồng hội trong lúc đáng mừng này. Ông lại cám ơn riêng quan chánh chủ hội Phạm-ngọc-Thọ đã tất công tất lực với hội trong lúc bình sinh của ông và là biết công khó nhọc của anh em đối với hội nên đã có tư sang hội Học qui-quốc để xin ban thưởng cho anh em; bởi thế nên ngày nay mới có sự vẻ vang này, sự vui sướng này, chắc rằng quan nguyên chánh chủ hội ở dưới suối vàng cũng lấy làm hỏa lòng vì đã hết ngoại-vụ với hội !!

Rứt lời ông Trạch, thì ông giáo Phạm-văn-Hợi đứng lên đọc một bài Pháp văn thay lời các ông giáo đồng sự và đồng được ân thưởng bội-tinh để cám ơn hội. Ông có lược kể công-trạng ông Phạm-ngọc-Thọ là nguyên chánh hội-trưởng của hội đã tị trần ngày tháng Mai ở Hanoi. Ông tỏ ý rất tiếc cho hội đã thiệt một ông hội-trưởng rất xứng đáng !! Ông lại nói rằng hội được ông Bùi-tường-Lân nhận chức chánh hội-trưởng bây giờ thì hội cũng có phần trông cậy được nhiều, vì ông tuổi đã cao, học-thức rộng, kiến-văn nhiều, và lại ông làm việc nhà nước Bảo-hộ đến nay đã được mông ân hưu trí, hàm phẩm ông cao, ông tược là một người có giá trị trong hàng tỉnh và cũng đã từng làm nhiều việc có ích cho đồng-bào như việc gây nên hội nghĩa-địa trong tỉnh ị này !!!

Ông Hợi lại nhân dịp chúc mừng ông Trần-nhật-Thành là phó hội-trưởng mới được thưởng thụ danh-dự bội-tinh hạng nhất, vì ông đã giúp nhà-nước Bảo-hộ lâu năm rất cần-mẫn và rất tinh nhanh. Sau hết ông Hợi lại mong ước rằng anh em trong hội sẽ lần lượt được thưởng thụ bội-tinh để thỏa lòng lo toan việc hội.

Khi ông Hợi đọc xong thì cử tọa đều vỗ tay vui vẻ lắm; đoạn rồi đều nâng cốc champagne chúc mừng những ông được ân tứ.

Vẻ vang thay cho những ông hội viên được thưởng một cách rất là đích đáng! Mong rằng các ông sẽ hết lòng lo lắng việc hội để khỏi phụ lòng Nhà-nước săn sóc đến công lao của các ông!!!

Tân-Văn lại cáo

BÌNH-ĐỊNH

Hỏa tai. — Độ tám giờ tối hôm 3 Août này tại thành phố Qui-nhơn bỗng nghe tiếng kèn cấp cứu; ai đấy hoảng hốt chạy ra, thì thấy lửa cháy ở xóm trước chùa Phật (xóm Mới)

Mà may sao chữa được mau, không hại gì lắm chỉ cháy mất một nhà tranh nho nhỏ mà thôi.

Qua trưa 4 Août thình lình lại nghe tiếng kèn như khi hôm, thì ai nấy cũng vội vàng bỏ giấc trưa ra xem thì cũng thấy ở xóm đó có ngọn lửa bốc lên: đồng tâm cứu cấp thì may cũng là khỏi khốn to; cũng cháy mất một nhà bếp nhỏ thôi.

Sự may ấy là tại nhà đó có hai cái nhà lợp ngói, có nhà bếp tranh, nên lửa không cháy lan kịp; nếu phải toàn cả nhà tranh thì chắc là không sao cứu được, mà cũng có lẽ nguy luôn cả xóm đó. Vì đang mùa nắng hạn, lại đang buổi trưa bức sốt phần thì ngọn gió nam đang thổi vùn vụt; nhứt thiết là nhà ấy ở đầu ngọn gió nữa cái đó mới là nguy cho cả xóm vậy.

Ấy là sự rủi, song cũng thiệt là may! Độ rày nhà nước đang sức triệt hạ những nhà tranh mới lợp, thiên hạ lắm lời ta thán, mà lại không lo cho cẩn thận cứ để vô ý cháy hoài như vậy, thì đừng trách sao nhà nước không cho ở nhà tranh.

Phòng hỏa tai. — Vì thường bị cháy làm vậy, cho nên quan trên đã sức làng sở tại phải rao cho khắp châu thành được biết mà lo gìn giữ cho nhau.

Từ tư dĩ hậu, bất câu nhà ai, không kể đêm ngày, lúc nấu nướng ăn phải cho cẩn thận; nhứt đang lúc trời thổi gió nam mạnh, thì đừng nấu chi lại nhứt thiết ban đêm phải tưới lửa bếp cho thiệt tắt hết đừng nhúm lửa trấu hoặc vùi lửa tro, cái đó thật là nguy lắm.

Ai đi ngoài đường hoặc đêm hoặc ngày, cũng không được hút thuốc, vì sợ quẹt cây đem rồi quăng bậy, hay vứt tàn thuốc rủ rơi vào đống rác hoặc vạt cỏ khô,

Các điều ấy nếu gặp nhà ai, hoặc ai bất cứ, thì sẽ bắt giải vào bộ nghiêm phạt.

Ra khỏi cùm lại đụng phải gông, thoát khỏi gông lại bị phải cùm. — Đó là là một tên tù rượu, ở làng Thanh-hòa về phủ Tuy-phước vì bị án tù hai tháng về tội nấu rượu lậu, chưa mãn hạn mà nó đã trốn đi, lúc về nhà lại đi trộm gà trong xóm; người ta bắt được đem đóng gông để tại gòm, đợi minh-nhựt giải quan. Té ra nó bẻ gông trốn mất, sau tầm nã ra thì đã trói giải vào đương quan thẩm tội.

Chuyến ni có lẽ bị tù lâu hơn nữa.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đỡi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert Hanoi.

DẦU BẠC-HÀ TỐT THƯỢNG HẠNG

Thứ dầu bạc-hà này do người Đại-pháp chế ra, chữa các bệnh nhức đầu, đau bụng, tê thấp rất là thần hiệu.

Dầu đựng lọ nhỏ, lại có cả vải cao su bao kín nút, không khi nào hả được.

Mỗi lọ chỉ đựng có ba grammes dầu mà thôi.

Giá bán rất rẻ

Nên nhận kĩ dấu-hiệu là « HAI CÂY » (DEUX PALMIERS).

2064.

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đạt để Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế mây kiểu « Thonet »:

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Marque "LION"

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.

NAM-TÂN
66, Boulevard Bonnal, 66
HAIPHONG

2062

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Nay kính bạch,
ĐỨC-LONG Thương cục
Số 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
(Tonkin)

2063

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tùy việc, đã có thể-lệ. Phàm những việc đăng ở mục này, ai ký tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

Lời bá cáo của Hội-đồng-kiểm-soát ÍCH-HỮU-THƯ-XÃ

Trong báo *Trung-Bắc-Tân-Văn* số 1017 ngày 7 Août 1922 mục bá-cáo việc riêng ông Trần-Quang-Huy nguyên chủ-nhiệm Ích-Hữu-Thư-Xã có đăng rằng ông Nghiêm-Vịnh không có tư-cách chủ-nhiệm bản xã, vậy phàm các giấy má giao thiệp với bản xã thì cứ trực tiếp với ông Trần-Quang-Huy. Những lời bá-cáo của ông Trần-Quang-Huy ở trên này thực là không có giá trị gì cả, vì ông đã xin từ-chức tại hội-đồng ngày 30 Juillet 1922, hiện có tờ biên-bản làm bằng và lại tờ biên-bản ấy có Cụ Thượng Nam-Định Phạm-Đại-Nhân chứng kiến, và chính tay ông Trần Quang-Huy cũng có ký nhận từ-chức và bầu ông Nghiêm-Vịnh thay ông (xin xem *Hữu-Thanh* số 25 trang 1016).

Chúng tôi thấy lời bá-cáo trái lẽ như vậy, nên ngờ rằng có kẻ ghét ông Trần-Quang-Huy mà mạo đăng như thế, chứ có đâu ông Huy đã từ chức rồi, lại còn nhận việc giao thiệp và giấy má của bản-xã nữa.

Vậy ban kiểm soát chúng tôi xin các cổ-đông và hai hội chư quân-tử có giao-thiệp gì với bản-xã, xin đừng gửi về cho ông Trần Quang-Quang-Huy nữa.

LÊ DĨNH-KHOA
Doyen âgé du Conseil de surveillance de la Société Ích hữu-thư-xã

3306

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SÁN NHIÊN 綮

Sắp diễn tích hát:
ĐÔI CHỮ ĐỒNG-TÂM

Tích này đã diễn một lần đã hoan nghênh cuộc « Toàn-thắng » từ bốn năm nay, bây giờ mới diễn lại.

Tích hát *Đôi chữ đồng-tâm* mà bản-hội sắp đem ra diễn, có thể gọi là một tích hát đặc biệt cũng không phải là quá đáng vậy, vì dễ theo một lối riêng của soạn-giả, khác hẳn mọi ngày.

Tối thứ bảy:

CỨU BẠCH-XÀ LÀM ƠN NÊN OÁN. — BỆNH CHÁNH-HẬU ĐÒI TRẠNG ĂN GAN

là một tấn kịch tối-tân, chưa đâu diễn đến.

Vũ-nguyên-Long thấy con yêu xà đen cực hiếp con yêu xà trắng chỉ ý muốn cứu con yêu xà trắng, chỉ vì nhỡ tay mà sau sinh ra một cái oán nghiệt rất ly-kỳ.

Ngày chủ-nhật:
Nghỉ hát ban ngày

Tối chủ-nhật:
DU-LONG HÍ PHỤNG

Lạ nhất chỗ hồ sen — Có một cái hoa nghe tiếng người gọi mà nở — thật rất thần-tình.

Tối thứ hai:
THỪ-TINH BẢO NGHĨA
([illegible])

Tối thứ ba:
THỪ-TINH BẢO NGHĨA
([illegible])

Tích này đã [illegible] rồ lần [illegible] tối thứ nhất [illegible] — [illegible] cọp [illegible] [illegible] danh [illegible] [illegible] trò lắm.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 9 đến thứ ba 15 Août 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 3 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

CÁI NHA GIỒNG KHÔNG
Cảnh rất nhiều và rất đẹp
Có rất nhiều danh kỹ đóng trò
Hồi I, II và III

Nghỉ

Hồi thứ IV
CÁI NHA GIỒNG KHÔNG

Rất hay! **Rất lạ!**

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU
REINE LUMIÈRE
Thiên thứ nhìn

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Giải thưởng văn về bài ca cho con trẻ ở Ấu-trĩ-viên

Bản-quán tiếp được thư của cô Ngô-thị Quyên nói muốn nhờ các nhà văn-sĩ làm giúp một bài ca, để sau này dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trĩ viên. Bài nào hay nhất xin kính biếu hai cái khăn thêu, còn số chục bạc thì có nhờ bản-quán mua hộ thứ đồ vật gì cũng đáng giá ấy, kẻo treo giải bằng chục bạc không được lịch-sự, vậy bản-quán định khi Hội-đồng điểm-duyệt xong, hễ bài nào quán-quân thì ngoài hai cái khăn thêu sẽ tặng thêm một cái biển sơn son thiếp vàng, còn 4 chữ khắc trong biển ấy, tùy ý Hội-đồng nghĩ.

Thể-lệ dự thi như sau này:

Đề mục: một bài ca « thượng lục hạ bát » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trĩ viên.

Các bài dự thi không được nói đến những vấn đề quan-hệ về chính-trị và tôn-giáo.

Giải thưởng: hai cái khăn thêu và một cái biển 4 chữ sơn son thiếp vàng.

Kỳ hạn: hạn từ nay cho đến 31 Décembre này thì hết kỳ thu quyển.

Muốn cho tiện việc rọc phách thì xin nhất luật dùng giấy tây trắng mà để nguyên tờ, trang trên đề tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, mà ở dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi xin bỏ riêng vào một cái phong-bì dán kín, ngoài nhớ đề cho hai chữ « Văn thi » thực sự (?) khi tiếp được, bản-quán sẽ để riêng ra một chỗ, đợi khi hết hạn, bấy giờ mới bóc. Ngài nào dự thi xin cứ gửi cho bản-quán.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

Thương giới tân văn

Ngày 12 Août 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . . 6 f. 85
Nhà Ngân-hàng . . . . . . 6 . 85

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amazone* ở Marseille sang Đông-pháp chừng đến 16 Août thì tới Haiphong.

Tàu *Angkor* ở Marseille đã chạy ngày 28 Juillet

Tàu *André Lebon* vì mắc cơn bão, cho nên đến 14 Août mới tới Hải-phòng.

Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp hồi 5 giờ sáng hôm 14 Août ở Hải-phòng sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Đấu giá

Ngày 19 Août, tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá làm một cái nhà để xe ô-tô tại phủ Toàn-quyền.

Việc làm ước 2.900 p.55
Ký quĩ tạm 50 , 00

Ngày 21 Août hồi 16 giờ, tại sở Lục-lộ Hanoi đấu giá làm một cái nhà cho sở Kiểm-lâm ở Trữ thuộc tỉnh Bắc-giang.

Việc làm ước 10.296 p.57
Ký quĩ tạm 170 , 00

Ngày 21 Août hồi 16 giờ 15 tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá làm hai cái nhà chứa những người phải giam tạm tại Haiphong, một cái cho đàn ông và một cái cho đàn bà.

Việc làm ước 24.937 p.48
Ký quĩ tạm 400 , 00

Ngày 25 Août 1921 hồi 9 giờ sáng tại tòa ba phủ Thống-sứ Hanoi sẽ đấu giá mua 25 tấn thóc cho súc-vật của các sở Thú-y ăn trong nửa năm cuối năm 1922.

泰 LỢI-THÁI 利

BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

104 Rue des changeurs Hanoi

(Trước ở số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm, buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đơn nhận vàng đủ cân đủ tuổi, dù các ngài thân hành tới, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng

2049

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Fellahs dùng để ướp thuốc-lá, thuốc-điếu và xì-gà

Lại có bán đủ các thứ như sau này nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC

Thần-khoán

48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi

Độc-quyền Đại-lý Bắc-kỳ.

Bán cất và bán lẻ, giá tính phải chăng.

Thuận - Thành

BOTTIER-CHAPELLIER

7, Rue des Caisses, Hanoi

(Số 7, phố Hàng Hòm)

Bản-hiệu đóng giầy tây giầy ta và làm mũ, đủ các kiểu giá tính trung bình.

Có catalogue để biếu các qui-khách.

NGUYỄN-TIẾN-HÀM, *kính cáo.*

2052

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

Số 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Kiểu đẹp! giá rẻ!

Có catalogue riêng, quí-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi biếu

2064

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ VÀ NHỮNG BỆNH ĐAU THẦN KINH CỦA ĐÀN BÀ

Cái sức khỏe của đàn-bà con-gái thứ nhất là do ở bộ thần-kinh. Nếu đã mắc phải bệnh không ngủ, bệnh dật mình, bệnh sây nẩng, bệnh đau lưng, bệnh thương gân, bệnh đau ngực, bệnh buồn rầu, bệnh khó thở, bệnh đau đớn, bệnh bứt rứt, các bệnh đó thường chuyển sang bệnh đau dạ giầy, như thế thì nên uống thứ thuốc *Neurinase*. Thuốc này sẽ chữa khỏi bệnh đau thần-kinh mà bệnh ấy làm cho người ta khổ sở ở đời, nào sinh ra bệnh thương gân và các bệnh khác thuộc về thần-kinh nữa. Ở các xứ nóng mà uống thuốc *Neurinase* này thì ngủ được ngon giấc.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

ĐỦ MÙI!

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi da đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu

CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.

2027

興 CHẤN-HƯNG 眞

金銀眞珠寶玉器舖

[illegible]

2065

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2061

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 64

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông BOLES để chữa a-phiện

SOLUTION R. BOLES

2 $ 50 một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Bác-sĩ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ sức; kém ăn-ngủ, mệt mỏi không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:

Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đặc-cổ, sổ-mũi.*

Thuốc LAO *chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt — 0 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc bleunorrhagie của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 80 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, nhức đau bụng, già sớm, uống thuốc này đỡi màu sẫu lấy lại màu tốt trong mình đã hao kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*

Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÈRE »

0 $ 90 một phial 1/4 littre

Trị bệnh giang mai-bất kì mới hay cũ. Đang thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí, và chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh. Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai ten littre. Giá có 3 $ 00 mà thôi

Kính trình các qui-khách biết rằng bản-hiệu lại mới có sang một thứ hàng tây cắt lọ, xưa nay chưa có bao giờ, là thứ hàng mỏ minh sa-tanh thực mờ mặt hoa thì sa tây thoa thủng và to, có thể gọi là sa-tanh hoa thủng và mặc quanh năm lúc nào cũng được, coi thực nhã và cực kỳ là đẹp

HÀNG KIỂU LẠ MỚI SANG!!!!

Qui-khách ở xa muốn xem hàng, xin cứ viết giấy về lấy mẫu, bản-hiệu xin vui lòng mà gửi đi ngay

Nay kính cáo

成興潘

PHAN-HUNG-THANH

26, Rue des Cantonnais

HANOI (Tonkin)

2040

Nhà Bản-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

AU BONHEUR DES TONKINOIS

GRANDE FABRIQUE DE CASQUES FANTAISIE

HAI-CHINH

76, RUE DU PONT-EN-BOIS, 76

TONKIN – HANOI

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dăn được.

2030

Nay kính.

AI MUỐN MAY MẶC, TƠ, LỤA HÀNG TỐT, HÀNG ĐẸP

THÌ NÊN ĐẾN HIỆU

PHAN-THÁI-THÀNH

Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi

Có đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc-chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bản của nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thải (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thải mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.

133, Avenue Paul Doumer,

HAIPHONG.

2035

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-A cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

Nº 188

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lưu-yến-ngọc lại thuật chuyện cho vợ chồng *Lưu-tiệp* biết rằng cha con nhà *Hoàng-phủ* đã hứa lời xin cố hết sức tâu tha cho cả nhà. Nàng lại đem bản-thảo về bức thư để trình *Hoàng-phủ thiếu-hoa* hôm trước đưa cho cả nhà xem.

Trong khi đang nói chuyện thì gặp *Thôi-phan-phượng* vào thăm, nàng *Lưu-yến-ngọc* nghĩ đến việc cũ có ý hổ thẹn, nhưng cũng cúi chào mà rằng:

— Tôi không phải là người vô-tình, chỉ vì sinh-mẫu tôi báo mộng, tôi đã cùng Trung-hiếu-vương đính ước kết thân từ trước, tôi không dám thất tiết, cho nên bất-đắc-dĩ mà phải trốn vào ở chùa *Vạn-duyên-am*. Nay biểu-huynh không lấy làm giận, lại có lòng tử-tế, đi lại trông nom cho hai thân tôi thì cái ơn ấy thật ngậm vòng kết cỏ cũng chưa đủ báo đền vậy.

Thôi-phan-phượng mới tỉnh-ngộ ra mà rằng:

— Vừa rồi tôi vào Hình bộ để dò la tin tức thì nghe nói cha con nhà *Hoàng-phủ* vì lời xin của nàng mà tâu cho được khoan hạn, tôi vẫn lấy làm nghi-hoặc, ai ngờ nàng lại có đính ước với nhà *Hoàng-phủ* từ xưa. Nếu nàng không có con mắt tinh đời thì ngày nay khi nào lại được khoan hạn.

Lưu-tiệp bảo *Thôi-phan-phượng* rằng:

— Thế mà từ bấy đến nay, ta vẫn nhận nhà ngươi là con rể, ai ngờ cành kia đã chắp cây này! nhưng nhà-ngươi đã có lòng tử-tế như vậy, ta chắc sau này trời chẳng phụ nào!

Thôi-phan-phượng nói:

— Tình trong thân-thuộc, nên phải như thế. Nhạc-phụ dạy quá lời.

Lưu-tiệp lại hỏi *Cố* phu-nhân rằng:

— Khi trước phu-nhân gửi thư cho tôi và ngày nay vào đến ngục-thất, sao phu-nhân không chịu nói thật cho tôi nghe, để luống phụ cái lòng tử-tế của *Thôi* hiền-tế.

Cố phu-nhân nói:

— Chỉ vì phu-quân làm quan xưa nay, dẫu không tham của hại người, nhưng thường hay hết lòng bênh-vực những kẻ môn-sinh, khiến họ được ỷ thế mà bà-hiếp người khác, vì thế sinh ra lắm cừu-địch. Nếu tôi nói thật việc con gái trốn đi mất chẳng qua chỉ thêm một trò cười cho bọn cừu-địch kia được mỉa-mai mình mà thôi, chẳng thà không nói còn hơn

Lưu-tiệp gật đầu mà rằng:

— Ừ! xưa nay ta cũng có tính hiếu-thắng, hay dung-túng cho kẻ môn-sinh làm càn, ngày nay hối lại, thật đã không kịp!

Nói chưa dứt lời thì bỗng thấy quan coi ngục vào bảo rằng:

— Tôi xin chúc mừng quốc-trượng. Tờ chiếu ân-xá của thánh-thượng đã tới nơi đó, xin mời quốc-trượng ra nghênh-tiếp.

Lưu-tiệp vội-vàng bước ra nghênh tiếp thánh-chỉ. Khi nội-giám tuyên đọc, mới biết là vì có *Trưởng hoa* hoàng-hậu bảo-tấu, xin tha chết cho gia-quyến họ *Lưu*, hạn trong nửa tháng, đợi khi nàng *Lưu-yến-ngọc* làm lễ kết-thân với Trung-hiếu-vương rồi, bấy giờ sẽ phát đi sung-quân ở *Lĩnh-nam*. Chỉ có *Lưu-khuê-bích* phải hậu-trảm và *Bành-như-trạch* phải hậu-giảo mà thôi. *Lưu-tiệp* nửa thương nửa mừng, trở vào thuật chuyện cho mọi người nghe, mọi người nghe nói, ai nấy đều cảm cái ơn sâu của *Trưởng-hoa* hoàng-hậu.

Cố phu-nhân nói:

— Nếu vậy thì cả nhà *Hoàng-phủ* thật đều là người đại-lượng. *Trưởng-hoa* hoàng-hậu có lòng nhân từ như vậy, trách nào mà chẳng được hưởng phú quí, chúng ta đây độ-lượng hẹp hòi, nên phải chịu khổ sở, ta chỉ ái-ngại thay cho thứ-tử ta.

Lưu-khuê-bích nói:

— May nhờ ơn *Trưởng-hoa* hoàng hậu xin cho mà toàn-gia được ân-xá, còn con đây tự mình gây ra tội-ác, dẫu hồn về chín suối, cũng được ngậm cười.

Quan coi ngục nói với *Lưu-tiệp* rằng:

— Ai đã được ân-xá thì nên phải đi ra ngoài.

Lưu tiệp nói:

— Bây giờ ta biết về đâu cho được?

Thôi-phan-phượng nói:

— Chỗ tiện-tế trọ, cũng rộng rãi lắm, có nhiều phòng-ốc, xin mời nhạc-phụ hãy đến đấy ở tạm là tiện hơn cả.

Nàng *Lưu-yến-ngọc* nghĩ thầm: nay ta đến ở nhà *Thôi phan-phượng*, há chẳng khiến người thêm nỗi hiềm-nghi lắm ru! Nàng đang ngẫm-nghĩ thì bỗng nghe phía ngoài có tiếng người ồn-ào kéo đến.

HỒI THỨ LIII

Lưu-tiệp được ân-xá, định đến ở tạm tại trọ *Thôi-phan-phượng*. Nàng *Lưu-yến-ngọc* đang định tị-hiềm, không muốn đến ở đấy, bỗng nghe phía ngoài có tiếng người ồn-ào kéo vào hỏi rằng:

— *Lưu* quốc-trượng đâu?

Lưu-tiệp nghe nói, có ý nghi hoặc, chưa hiểu ra làm sao thì thấy mấy người ấy quì xuống mà thưa rằng:

— Chúng tôi là người nhà quan phủ *Nguyễn*, vâng mệnh đem kiệu đến đón lão-gia về dinh tạm-chú.

Nguyên quan phủ *Thuận-thiên* là *Nguyễn-long quang*, tức là biểu-đệ *Lưu-tiệp*, đã đỗ nhị-giáp tiến-sĩ. *Lưu-tiệp* thấy vậy mừng lắm mà bảo rằng:

— Các ngươi hãy đợi đấy một chút.

Nói xong, liền vào bảo mọi người thu-xếp sang nhà *Nguyễn-long-quang* để tạm trú. Nàng *Lưu-yến ngọc* mừng thầm. *Lưu-tiệp* giục mọi người khởi-hành. Bỗng thấy *Đỗ-hàm-hương* ẵm cậu *Lưu-toàn* mà nói với nàng *Lưu-yến-ngọc* rằng:

— *Lưu* tiểu-thư ơi! tôi xin ở đây để hầu hạ lệnh-huynh, đợi khi hành-hình, tôi sẽ đập đầu mà chết tại nơi pháp-trường, để khiến vong-hồn tôi lại được cùng lệnh-huynh sum-họp. *Lưu-toàn* nay hãy còn bé-dại, xin nhờ tiểu-thư trông nom giúp cho thì tôi ở dưới suối vàng, cũng được đội ơn vô cùng vậy.

Lưu-khuê bích bảo *Đỗ-hàm-hương* rằng:

— Tội-ác của ta to lắm, đáng lẽ thì bị diệt-tộc, may được thánh-ân khoan-thứ, chỉ giết có một mình ta, nếu nàng cũng theo ta mà tự-tận thì thật là thâm phụ thánh-ân đó. Huống chi dòng-dõi nhà ta, trông cậy ở trong tay nàng, nàng nên giữ ngọc gìn vàng mà chăm nuôi con nhỏ, để nối dõi tôn-đường về mai sau.

Đỗ-hàm-hương nói:

— Tôi vẫn định theo quốc-cữu cùng chết là phải, quốc-cữu lại ủy-thác cho việc ấy thì tôi đành nhẫn-nhục để trông nom lấy đứa hài-nhi. Nhưng nay quốc-cữu ở nơi ngục-thất này vắng-vẻ không ai, tôi xin lưu lại để hầu-hạ quốc-cữu, gọi là chút nghĩa cùng nhau vậy.

Lưu-tiệp nói:

— Nàng có lòng tử-tế mà xin như thế là phải, chúng ta cũng nên theo ý.

(Còn nữa)